

Botakst bygg og taksttjenester
Ålmannvegen 8
3576 HOL

Saksbehandler, innvalgstelefon

Håvard Kristoffersen, 22003653

Avslag på søknad om lavvo på eiendom gbnr./fnr. 73/1/107 i Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde

**Statsforvalteren avslår søknad om lavvo på eiendom gbnr./fnr. 73/1/107 i
Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde med hjemmel i naturmangfoldloven §
48.**

Bakgrunn for saken

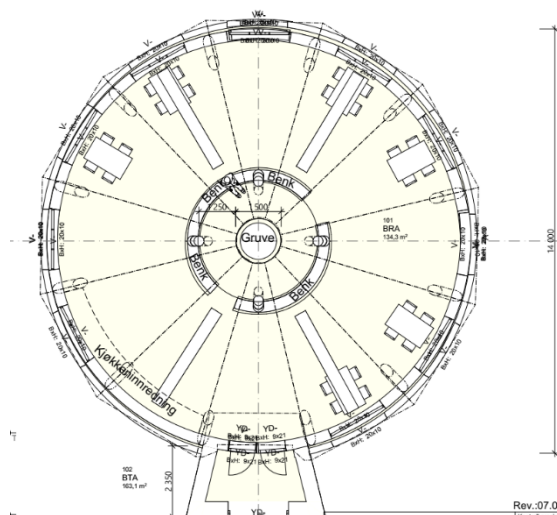
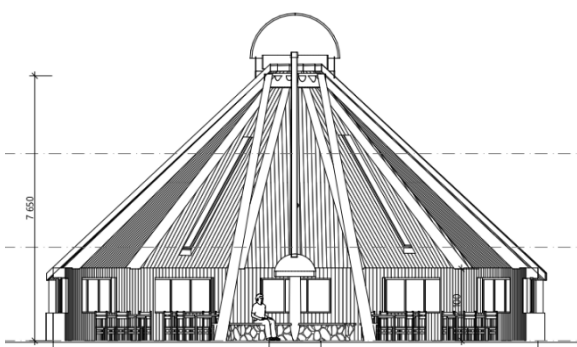
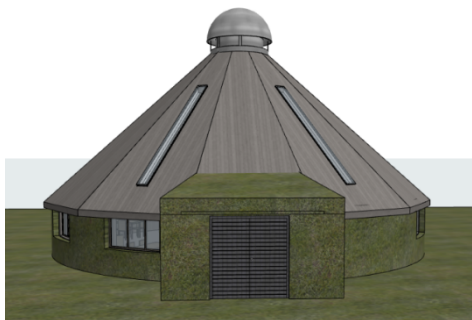
Vi viser til søknad mottatt 27.7.2021. Hol kommune har sendt søknad fra Byggtakst om oppføring av lavvo ved Samegammene i Skaupsjøen/ Hardangerjøkulen landskapsvernområde ut på høring.

Tiltakshaver Botakst v/ Terje Thingbø søker om oppføring av lavvo på gbnr. 73/1 festenr. 107 – Hardangervidda 80. I kommuneplanen for Hol er området registrert som LNRF areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag. Parsellen har vært salgssted for produkter i over 70 år. Det er tidligere godkjent og oppført flere samegammer og utstillingsplass for utsalg av diverse produkter som særlig er knyttet opp til samekulturen og reindrift. Tiltakshaver ønsker å tilby turister/reisende på Hardangervidda en lavvo ved samegammene hvor reisende kan sette seg ned å få seg en kopp kaffe rundt et bord eller rundt ildstedet Bygningen som er planlagt har til hensikt å likne en lavvo med en rund grunnflate og plasseres ca. 40 meter fra riksveien. Den vil være 14 meter i diameter og totalt 9,4 meter høy. Lavvoen er tenkt oppført med yttervegger i mur, utvendig kledd med lokal samisk byggeskikk med stokker og torv, som dekker muren. Lavvoen får en integrert plassering mellom samegammene og oppføres i tradisjonell stil og lokal byggeskikk vil prege utvendig overflater. Langs bakken er det loddrette vegger i ca. 2,5 meter høyde med vinduer rundt hele bygget. Taket skrår opp fra toppen av de loddrette veggene mot senter av bygningen. I skråtaket er det 4 smale kvadratiske vinduer. Bygget planlegges å bygges i en mur-konstruksjon kledd med stokker og torv utvendig, innvendig kledning med panel.

Bærekonstruksjonen for taket har 4 synlige tømmerstokker i diameter på 20 – 30 cm som står nesten loddrett fra innvendig senter av bygningen. I senter av bygningen mellom stakkene er det skissert et ildsted. På toppen av bygningen er det en kuppel som røykhatt over pipa fra ildstedet.

Lavvoen blir ifølge tiltakshaver tilpasset miljøet i området og eksisterende bebyggelse og får en bevisst materialbruk med fargekombinasjoner som finnes i naturen og på vidda- tre, stein og torv. Størrelsen på lavvoen er valgt for å kunne betjene bussreiser med ca. 50 passasjerer. Grunneier samtykker til tiltaket.

Figur 1. Illustrasjoner og snitt av tiltaket.

Høring

Saken ble sendt på høring til Villreinnemda for Hardangerviddaområdet, Viken tilsynsutvalg, NVE og Viken fylkeskommune i brev datert 18.8.2021. Fristen for innspill ble satt til 10.9 2021.

NVE:

Berøres ikke av tiltaket og har ingen kommentarer til saken.

Viken tilsynsutvalg:

Sett i sammenheng med en tradisjonell samelavvo er det ikke lett å kjenne igjen lavvoen i denne bygningen som har loddrette vegger med vinduer rundt hele, konstruksjon i mur og innvendig kledning i panel. En veileder for byggesaker i landskapsvernområdet sier at det skal legges vekt på nøkternhet, men man må kunne dekke grunnleggende behov for bruksformålet. Plantegningene viser at arealet innvendig i bygget (ca. 140 m²) har en nøktern utforming sett i lys av hvor populær plassen er, samtidig som beliggenheten er utsatt for vær og vind. Med vinduer rundt hele bygningen og i taket er det imidlertid ingen nøkternhet. Samegammene har beliggenhet i «teig

11» i soneinndelingen i forvaltningsplanen der alle tiltak skal få ei god tilpassing til landskapet. Tiltak som kan bidra til å hindre villreintrekk mellom sentralvidda og området nord for riksveien skal ikke godkjennes. Sett i lyset av forskrift om soner ved påvisning av CWD skal ikke reinsdyra krysse over Rv7. Men denne forskriften vil mest sannsynlig falle vekk ved friskmelding av reinsdyrbestanden. Planlagt utbygging vil tilrettelegge for en økt bruk av næringsvirksomheten til samegammene. Dette vil bety mer mennesker og trafikk som stopper her som igjen medfører til en større barriere for rein på sikt. Planene med relativt store vinduer rundt hele bygningen vil kunne gi en speileffekt av lyset/sola slik at det «glinser», noe som i seg selv kan være skremmende for blant annet villrein. Det vil også være et forstyrrende og utradisjonelt valg for inntrykket av landskapsvernområdet. Planen beskriver torv på taket og at farger blir valgt for å passe best til omgivelsene. Men bygningen vil uansett bli meget synlig. Det er en utradisjonell byggestil og den er relativt ruvende i terrenget med over 9 meter høyde.

Tilsynsutvalget mener hensyn til utforming og størrelse er et godt stykke fra lokal byggeskikk, til tross for at utformingen på lang avstand vil kunne gi et inntrykk av en lavvo. Nyten av bygget må veies opp mot ulempene som tiltaket medfører på verneverdiene. Det synlige landskapet vil i et relativt stort område bli preget av et høyt og utradisjonelt bygg med mye vinduer. Det er en fare for at en tillatelse av dette bygget vil gi en presedens for andre å bygge tilsvarende «signalbygg» inne i verneområdet. Med bakgrunn i forvaltningsplanens retningslinjer og veileder for byggesaker innen verneområdene, er Viken tilsynsutvalg negativ til å gi tillatelse til et bygg som mangler tilhørighet i lokal byggeskikk og bryter med formålsparagrafen til Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde. I tillegg kan bygningen direkte og indirekte bidra til å hindre villreintrekk i fremtiden og er dermed i seg selv også årsak til negativ innstilling. Med mer lokal byggeskikk, lavere bygning og en mer nøktern utforming ville det kunne vært en annen innstilling.

Villreinnemnda:

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet er generelt negative til økt aktivitet og menneskelig ferdsel som påvirker villrein. Tiltaket vurderes å ha lite konsekvenser for villrein og nemnda har ingen merknader til søknaden.

Viken fylkeskommune:

Viser til Regional plan for Hardangervidda og Regional plan for areal og transport i Buskerud 2018-2035, som viktige føringer. Området ligger i nasjonalt villreinområde der annen aktivitet skal tilpasses villreinens behov. Fylkeskommunen anbefaler at det vurderes om omsøkte tiltak kan bidra til økt bruk av og ferdsel i området med påvirkning på villreinen. I de regionale planene er det i utgangspunktet lagt til grunn at sårbare landskap over tregrensa ikke skal bygges ut. Ettersom området er bebygget fra før og ligger like ved riksvegen, vurderer fylkeskommunen at konsekvensene for landskap ved inngrepene blir mindre enn om området var ubebygget. Fylkeskommunen påpeker likevel at en lavvo med diameter på 14 meter og høyde på 7-8 meter virker å kunne gi en ytterligere landskapsvirkning enn det som er etablert på området fra før. I så måte er det positivt at lavoen skal oppføres med naturmaterialer på fasaden. Dette vil bidra til at bebyggelsen harmonerer mer med landskapet rundt. Fylkeskommunen anbefaler at det vurderes mulig presedensvirkning for landskap-, natur- og friluftslivsverdier. Eventuelle positive vedtak bør formuleres med sikte på å unngå eventuell presedensvirkning som kan gi negative konsekvenser for disse hensynene. Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner som har behov for særlig vern på eiendommen. Ber om at følgende tekst blir vist til i en eventuell tillatelse: Dersom det under anleggsarbeidet treffes på automatisk fredete kulturminner, eksempelvis i form av helleristninger, brent leire, keramikk, flint, groper med trekull og/eller brent stein, slagget etter jernfremstilling etc., skal arbeidet øyeblikkelig stanses og fylkeskommunen varsles, jf. lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50, (kulturminneloven) § 8.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Skaupsjøen/ Hardangerjøkulen landskapsvernområde. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse. Forskrift om vern av Skaupsjøen/ Hardangerjøkulen landskapsvernområde ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 1.6.1981. Formålet er å verne et særegent og vakkert naturlandskap med mange kulturminner i tilknytning til Hardangervidda nasjonalpark.

I henhold til verneforskriften for Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde § 4.1.1 skal landskapet være vernet mot utbygginger, anlegg og andre inngrep av alle slag. Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til tiltaket. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Samegammene har vært i drift i over 70 år og er etablert rett ved Rv.7. Området er opparbeidet og tiltaket vil ikke medføre inngrep i urørt natur eller direkte berøre andre naturverdier. Eiendommen ligger imidlertid i et nasjonalt villreinområde og alle tiltak må ta hensyn til villrein. Det søkes om å sette opp en lavvo i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på eiendommen. Lavvoen som er planlagt er imidlertid stor med en høyde på 9,4 meter og en diameter på 14 meter. Det er planlagt vinduer rundt hele bygningen og plasseringen i området vil være eksponert mot omgivelsene rundt. Landskapsvirkningen vil derfor være relativt stor og tiltaket vil sannsynligvis, som Viken tilsynsutvalg sier i sin uttalelse, bidra til økt ferdsel og forstyrrelser i området.

I henhold til forvaltningsplanen for Hardangervidda nasjonalpark og Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde skal alle byggetiltak behøvsprøves. Tanken er at lavvoen skal være et tilbud til reisende og turister som reiser over Hardangervidda. Statsforvalteren vurderer imidlertid at dette ikke veier opp for konsekvensene av tiltaket slik det er planlagt. Vi forstår ønsket om å etablere et tilbud for reisende over Hardangervidda, men vurderer at tiltaket er for omfattende slik det er planlagt.

Statsforvalteren har kjennskap til området fra Naturbase, forvaltningsplanen for Hardangervidda med landskapsvernområdet og andre saker i nærområdet til Samegammene. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som oppfylt og føre-var-prinsippet tillegges liten vekt i saken. Den samlede belastningen på verneområdet er relativt stor. Nasjonalparken og landskapsvernområdene er i bruk av mange ulike brukergrupper og næringsaktører. Det er et utbredt nett av stier og skiløyper, hvor mange fører til betjente eller ubetjente turisthytter. Det er stølsgrender, steinbuer, private hytter, turisthytter,

kjøresleper, fiskebuer og båtnaust innenfor verneområdet. Den aktive landbruksdriften består stort sett av sau på sommerbeite. Den største belastningen for verneområdet er menneskelig ferdsel, både organisert og uorganisert, samt motorferdsel. Lavvoen slik den er planlagt vil gi relativt stor landskapsvirkning og vil bidra til å øke den samlede belastningen i området.

Konklusjon

Etter vår vurdering er tiltaket i strid med verneformålet og vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er ikke oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren avslår søknad om lavvo på eiendom gbnr./fnr. 73/1/107 i Skaupsjøen/Hardangerjøkulen landskapsvernområde med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Håvard Kristoffersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statens naturoppsyn v/ Petter
Braaten

Hol kommune

Viken fylkeskommune

Ålmannvegen 8 3576 HOL
Postboks 220 1702 SARP
SBO
RG

Viken tilsynsutvalg

Villreinnemda for

Hardangerviddaområdet

Norges vassdrags- og energidirektorat PB 5091 0301 OSL
Majorstuen O